Asia
EU:n ja Kiinan välinen huippukokous 16.-17.7.2018

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU-Kiina-huippukokouksen valmisteluja on käsitelty touko- ja kesäkuussa Coreper II-kokouksessa (24.5.) sekä TPC- ja COASI-työryhmissä. Huippukokouksen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvia kysymyksiä on käsitelty COPS-kokouksessa 26.6.

Suomen kanta

- Sisä- ja ulkopoliittisesti muuttuvan Kiinan yhä itsevarmempi ote ja kasvava globaalirooli asettavat haasteita EU:n asemoitumiselle. Suomi pitää tärkeänä, että EU kykenee edistämään yhteistyötä ja vastaamaan Kiinan haasteeseen samalla, kun pidämme omista arvoistamme ja intresseistämme kiinni.

- Suomi katsoo, että vallitsevassa globaalissa epävarmuudessa EU:n ainoa todellinen selkänoja on monenkeskisessä järjestelmässä ja sovituista pelisäännöistä kiinni pitämisessä. EU:n ei pidä tulla instrumentalisoiduksi suurvaltasuhteiden pelimerkkinä.

- Suomi pitää toivottavana, että tulevissa neuvotteluissa voitaisiin saavuttaa yhteisymmärrys yhteisestä julkilausumasta. Tämä voi tapahtua vain aidossa ja avoimessa neuvotteluilmapiirissä. Julkilausumaan tulisi pyrkiä saamaan mahdollisimman selkeät positiot EU:lle keskeisistä asiakysymyksistä.

- Suomi pitää tärkeänä, että Kiinalle annetaan vahva viesti EU:n yhtenäisyydestä. Suomi tukee EU-Kiina-kumppanuuden vahvistamista erityisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvissa kysymyksissä ja globaaleihin haasteisiin vastattaessa. Suhde tulisi nähdä kokonaisvaltaisena kumppanuutena, jonka kaikki sovitut osa-alueet vahvistavat toisiaan.

- EU:n tulee etsiä uusia tapoja edesauttaa EU:n ja Kiinan kahdenvälisen kauppa- ja investointisuhteen kehittymistä, vaikuttaa EU-yritysten toimintaedellytyksiin Kiinan markkinoilla sekä parantaa EU-yritysten kilpailuedellytyksiä suhteessa ei-markkinaehdoin toimiviin kiinalaisyrityksiin. Investointisopimusta koskevien neuvottelujen päättämisen ohella tulisi tarkastella mahdollisuutta kannustaa Kiinaa EU:n intressien mukaisiin reformeihin osana kokonaisvaltaista EU-Kiina-strategiaa.

- Myös vaikeista asioista on pystyttävä keskustelemaan. Suomi korostaa, että ihmisoikeuksien on oltava selkeästi agendalla.

Pääasiallinen sisältö

EU:n ja Kiinan välinen 20. huippukokous järjestetään 16.-17. heinäkuuta 2018 Pekingissä. EU:n delegaatiota edustavat Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Donald Tusk ja komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker. Edellinen huippukokous järjestettiin Brysselissä kesäkuussa 2017.

Kiina on yksi EU:n tärkeimmistä strategisista kumppaneista, jolla on keskeinen merkitys unionin vaurauden ja turvallisuuden kannalta. EU:n ja Kiinan välinen strateginen kumppanuus käynnistyi vuonna 2003. EU:n ja Kiinan väliset suhteet perustuvat neljälle peruspilarille, jotka määriteltiin vuonna 2013 allekirjoitetussa strategisessa yhteistyöagendassa vuodelle 2020: rauha ja turvallisuus; taloudellinen yhteistyö ja kauppa; kestävä kehitys; ja ihmisten väliset suhteet.

Suomi tukee EU:n pyrkimyksiä kannustaa Kiinaa vastuullisuuteen globaaleissa kysymyksissä sekä EU:n ja Kiinan suhteiden tiivistämistä ja lisääntyvää yhteistyötä globaaleissa asioissa. Ihmisoikeus- ja oikeusvaltioteeman sisällyttäminen Kiinan ja EU:n yhteisiin strategisiin asiakirjoihin on Suomelle tärkeää, samoin EU:n ja Kiinan välinen ihmisoikeusdialogi, joka on määrä järjestää huippukokouksen alla (9.-10.7.).

Tulevassa huippukokouksessa EU kannustaa Kiinaa sitoutumaan sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestykseen, jonka keskiönä on YK, sekä kunnioittamaan YK:n peruskirjaa, ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta ja kansainvälistä oikeutta.

EU rohkaisee Kiinaa jälleen edistämään taloudellisia uudistuksia. EU haluaa kannustaa Kiinaa avaamaan talouttaan ja tukemaan sääntöpohjaista WTO-järjestelmää, vapaata kansainvälistä kauppaa sekä edistämään markkinoillepääsyä ja eri toimijoiden tasapuolista kohtelua. Kiinan markkinoilla. Juuri järjestetyssä EU:n ja Kiinan korkean tason talousdialogissa osapuolet sopivat yhteisestä työryhmästä Maailman kauppajärjestön kehittämiseksi. Tärkeä osa keskustelua myös tämänvuotisessa huippukokouksessa tulee olemaan etenkin teräksen ja alumiinin tuotannon ylikapasiteetti.

EU pyrkii myös siihen, että EU ja Kiina ottavat vahvan johtoroolin ilmastoasioissa ja Pariisin sopimuksen täytäntöönpanossa. EU toivoo Kiinan tukevan monenvälistä kansainvälistä järjestelmää ja kantamaan suuremman osan taakanjaossa esim. pakolaiskriisin suhteen.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä huippukokouksen asialistan kärjessä ovat Korean niemimaan tilanne, Iranin ydinsopimus (JCPOA) sekä Syyrian ja Afganistanin konflikti. EU pitää esillä myös kansainvälistä merioikeutta ja merenkulun vapautta erityisesti Etelä-Kiinan meren osalta.

Suomen ja EU:n intresseissä on, että Kiina näkee EU:n vakaana ja varteenotettavana kumppanina, jonka kanssa Kiina voi laatia myös pidemmän aikavälin suunnitelmia.

Huippukokouksen lopuksi pyritään antamaan yhteinen huippukokousjulistus. Edellisen kerran yhteinen julistus annettiin vuonna 2015.

Taustaa EU-Kiina-suhteesta

EU:n ja Kiinan väliset diplomaattisuhteet solmittiin vuonna 1975. Kiina ja EU muodostivat strategisen kumppanuuden vuonna 2003. EU:n ja Kiinan välistä yhteistyötä viitoittaa yhteisesti vuoden 2013 huippukokouksessa sovittu 2020 yhteistyöagenda (EU-China 2020 Agenda for Cooperation), jossa identifioidaan neljä yhteistyön syventämisen osa-aluetta: rauha ja turvallisuus, vauraus, kestävä kehitys sekä ihmisten väliset yhteydet. EU:n ja Kiinan kumppanuuden puitteissa käydään kaikkiaan noin 60 eri alan ja tason vuoropuhelua.

EU:n ja Kiinan väliset suhteet ovat yleisesti ottaen hyvät ja vakaat. Yhteistyö painottuu talous- ja kauppasuhteisiin. Ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä yhteistyötä pyritään tiivistämään erityisesti Afganistanin ja Syyrian suhteen sekä Afrikassa.

Kiinan ihmisoikeus- ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen on suhteiden tärkeä osa-alue. Edellinen EU:n ja Kiinan välinen ihmisoikeusdialogi järjestettiin kesäkuussa 2017 Brysselissä liki kahden vuoden tauon jälkeen. Tämänvuotinen ihmisoikeusdialogi pidetään 9.-10.7. Pekingissä.

EU on Kiinan suurin ja Kiina puolestaan EU:n toiseksi suurin kauppakumppani Yhdysvaltojen jälkeen. Eurooppa on yhä keskeisempi kohde kiinalaisille investoinneille noin neljänneksen osuudella. EU ja Kiina ovat neuvotelleet investointisopimuksesta vuodesta 2013 alkaen. Sopimuksen tavoite on edistää eurooppalaisten sijoitusten pääsyä Kiinan markkinoille, suojata investointeja ja tarjota yksinkertainen ja yhdenvertainen säännöstö molemminpuolisille investoinneille.

Kiina toivoo toteutettavuustutkimusta myös vapaakauppasopimuksesta, mutta komissio ja jäsenvaltioiden enemmistö katsovat investointisopimusneuvotteluissa etenemisen keskeiseksi signaaliksi siitä, onko Kiina valmis aidosti avaamaan markkinoitaan ja tarjoamaan eurooppalaisille toimijoille tasapuolista toimintaympäristöä. Komissio pitää mahdollisia vapaakauppaneuvotteluja vasta pitkän aikavälin tavoitteena.

EU ja Kiina sopivat vuoden 2015 huippukokouksessa Euroopan ja Aasian välisten yhteyksien (infrastruktuuri, tietoliikenne, ihmisten väliset yhteydet) kehittämiseen keskittyvästä yhteistyöstä (EU-China Connectivity Platform). Yhteistyöalusta on osa laajempaa connectivity-pohdintaa ja EU:n vastausta Kiinan silkkitiesuunnitelmiin. Sen tarkoituksena on vahvistaa EU:n ja Kiinan välistä yhteistyötä Euroopan ja Aasian välisten yhteyksien kehittämishankkeissa ja luoda tasapainoista pohjaa hankkeisiin kytkeytyville kaupallisille mahdollisuuksille.

EU:n ja Kiinan välisiä suhteita on hiertänyt Kiinan teräksen ylituotanto, joka uhkaa eurooppalaista terästuotantoa. Aihe kytkeytyy läheisesti Kiinan WTO-jäsenyyteen liittyvään markkina-talousstatukseen, jonka Kiina odotti saavansa joulukuussa 2016 päättyneen siirtymäkauden jälkeen. EU:ssa sovittiin lokakuussa 2017 uudesta asetuksesta polkumyyntitullien laskentatavasta, jota haluttiin mukauttaa kansainvälisessä kauppaympäristössä ilmeneviin ylikapasiteettihaasteisiin vastaamiseksi maaneutraalisti. Asetus tuli voimaan joulukuussa 2017.

EU:n ja Kiinan välistä diplomaattipassien viisumivapautta on sovellettu keväästä 2016 lähtien. Osapuolet neuvottelevat viisumihelpotuksista (mm. maksut, käsittelyajat) ja takaisinotto-sopimuksesta osana viisumidialogia.

Kansallinen valmistelu

Ulkosuhdejaoston kirjallinen menettely 2.-3.7.2018
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 11.–13.7.2018

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

lähetystöneuvos Arto Haapea UM/ASA-10 +358 50 566 0435

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi